

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО УЧИЛИЩА У СВІТІ НОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасні проблеми виховання вимагають інноваційного підходу до дитини. Це означає, що фахівці повинні мати глибокі наукові знання з анатомії, фізіології, неврології, біомеханіки та педагогіки, психології. І вміти їх застосовувати в роботі з дітьми.

Протягом чотирьох років у нашому педагогічному училищі впроваджується глобальна, комплексна авторська методологія “Театр фізичного виховання і оздоровлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку” (лист № 1/11-1831 від 23 листопада 1997 року, про присвоєння грифу міністерства за підписом заступника міністра), яка розроблена кандидатом педагогічних наук, доцентом Єфименко М. М. (м. Одеса) та внесена в реєстр інноваційних технологій в галузі фізичного виховання дошкільнят.

Авторська методологія поступово впроваджується в усіх дошкільних закладах міста. Міський відділ освіти організує в певній системі авторські семінари для вихователів, методистів, завідуючих та медичних робітників. До цих семінарів залучаються і студенти дошкільного відділення, що забезпечує написання теоретичної частини курсових робіт та розробку експериментів.

У процесі вивчення новітньої методології студенти оволодівають аналітико-синтетичними вміннями - на основі глибоких знань фізіології та неврології визначають фізичний стан та руховий розвиток дитини не тільки на рівні констатації факту, а вміють пояснити причини його виникнення. Так, у розділі „Ручні тести” студенти знайомляться з ігровими тестами на гнучкість в суглобах - „Гармошка”, „Літак”, „Квітка”, „Перископ”. Стан рухливості в суглобах показує рівень пригнічення нервової системи в шийному відділі хребта. Тож, студенти за допомогою простих у виконанні ігрових тестів можуть визначити де було травмування ЦНС та в якій мірі.

Швидкість моторної реакції студенти визначають за допомогою ручного тесту „Лінійка”. У цьому тесті використовується лінійка завдовжки 40 см. Дитина повинна швидко зловити падаючу лінійку пальцями однієї руки. Чим швидше виконується завдання, тим краще.

Рухливість нервових процесів визначається за допомогою ручного тесту „Курча”. Розігрується ситуація з голодним курчам, яке клює зернятка з кормушки. В даному випадку „кормушкою” є намальований квадрат 10x10 на аркуші паперу, а в ролі „дзьоба” курчати виступає простий олівець. Завдання виконується правою і лівою рукою, а потім результати перераховуються шляхом з'єднання. Результати тесту визначають стан рухливості нервових процесів, і яка півкуля головного мозку більш розвинена або пригнічена.

На першому етапі оволодіння методикою ігрового тестування під час лабораторних занять студенти застосовують одержані знання на собі та своїх однокурсників. І вчать аналізувати одержану інформацію під керівництвом викладача. Далі вони на практиці тестують самостійно дітей у дитячому садку.

Авторська інновація передбачає використання тотального ігрового методу. Вихователь повинен застосовувати ігровий стиль до заняття, під час заняття та після

нього. Завдяки цьому дитина розкриває свої таланти і проявляє себе як особистість. Заняття перетворюється на захоплюючий спектакль, діти - на акторів, фізкультурний зал (майданчик) - на сцену, а обладнання, тренажери та ігровий інвентар - в декорації та атрибути. Так само, як у театрі мають місце монологи педагога, діалоги з дітьми. І все це - на тлі спеціально підбраної музики з кольоровим оформленням.

Створюючи такі нестандартні заняття на основі казки, театрального дійства студенти розвивають креативні здібності, уяву та фантазію, так необхідні в майбутній професії. Так, на практичному занятті студенти розробили декілька сценаріїв для старшої групи під назвою великої тематичної гри „Супермаркет”. Вони склали казки про овочевий відділ, кондитерський, хлібний, ковбасний та канцелярський. Були створені заняття під назвами „Гарбузові родичі”, „Країна шоколадних мрій”, „Бублики-бараночки”, „Ковбаса Іванівна”, „Пригоди кольорових олівців”.

За допомогою рухів, голосу, міміки, жестикуляції та пантоміми студенти самі вчать якомога яскравіше зіграти ту чи іншу роль, або показати ігрову вправу, тобто оволодівають основами театральної педагогічної майстерності на практичних заняттях, які проходять у формі горизонтального пластичного балету. Тому заняття проходять не шаблонно, а творчо, на підвищеному емоційному рівні та з високою ігровою мотивацією.

Проводячи заняття в нестандартному стилі, студенти оволодівають сучасними способами організації дітей, де передбачено спілкування педагога і дітей на рівних вимогах, на партнерській основі, у вільному стилі, безо всякої муштри та заорганізованості. На заняттях всі грають в одну казку, але кожна дитина грає по-своєму. Діти вільно спілкуються між собою, діляться враженнями та виражають емоції. Для того, щоб уміти керувати цим процесом, студенти розвивають такі якості:

- здатність сприймати й адекватно інтерпретувати поведінку дитини, фіксувати зміни в фізичному стані й учинках, визначати причини, які ці зміни викликають;

- сформованість широкого набору оцінних критеріїв, які б давали змогу порівнювати характер змін у поведінці вихованців, і своєчасно робити з цього висновки;

- уміння постійно вдосконалюватись і правильно реагувати на те, як сприймають і психологічно інтерпретують його образ і поведінку вихованців.

Таке ставлення до дітей дає змогу майбутнім вихователям застосовувати методи та прийоми педагогічного впливу, відповідно до психофізичного стану кожної дитини, їхніх індивідуальних особливостей.

Для того, щоб підвищити ефективність засвоєння знань з предмета методики фізичного виховання, поліпшити контроль за виконанням завдань та викликати інтерес до навчання використовуються інтерактивні методи. Такі, як-то: „Мозковий штурм”, „Побудова асоціативного куща”, „Ділова гра”, „Урок-конкурс”, „Інтелектуальна вертушка”. Це дає змогу студентам вільно користуватись теоретичним

та практичним матеріалом, виражати своє ставлення, роботи висновки.

Таким чином, майбутні фахівці оволодівають умінням створювати ігрові умови для реалізації рухового потенціалу дитини та творчого самовираження на заняттях та інших формах роботи з фізичної культури.

Навчальна програма курсу „Методика фізичного виховання” побудована на основі універсальної кібернетичної моделі фізичного виховання та оздоровлення дітей, яка розроблена спільно з автором програми „Театр фізичного виховання...” М.М. Єфименко. (мал. 1) Вона складається з блоків та секцій.

Блок – це універсальне теоретичне та практичне поняття, у даному випадку мається на увазі певний етап фізкультурно-оздоровчої роботи, зумовлений календарем та методичною доцільністю.

Секція – це складова блоку, його частина, яка гармонійно пов'язана з іншими секціями для отримання кінцевого максимального ефекту як в окремому блоці, так і в системі загалом.

I БДК – блок *діагностики і класифікації* – відповідає за вихідне, поточне та завершальне обстеження фізичного розвитку та рухової підготовки дітям.

Студенти знайомляться із сучасними проблемами та методами тестування рухового розвитку та здоров'я дітей. Оволодівають авторською методикою ігрового тестування рухового розвитку та здоров'я дітей у нормі та при патології. На практичних та лабораторних заняттях студенти вчаться визна-

чати особливості фізичного розвитку дітей та причини відхилень.

II БІП – блок *індивідуалізації та програмування*: відповідає за планування фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному закладі.

У другому блоці розкриваються принципи перспективного та календарного планування. Перспективне планування відповідає за стратегію фізкультурно-оздоровчої роботи протягом календарного циклу (осінь, зима, весна, літо), чверті, півріччя, семестру, навчального року та кількох років. Календарне планування відповідає за тактику найближчих одногодвох занять з фізичної культури. Студенти знайомляться з новими підходами у плані документального оформлення планування.

III БЗК – блок *змісту та корекції*: відповідає за практичну організацію занять з фізичної культури. Має такі складові частини:

СФВ – секція *форм та варіантів* (нараховує більше 20 форм фізичного виховання дітей);

СЗ – секція *засобів* (це кілька сотень фізичних вправ сформованих у дев'ять основних рухових режимів: плавальний, „лежачий”, повзальний, „сидячий”, стоячий, ходячий, лазальний, біговий та стрибковий);

СМ – секція *методів*: включає все розмаїття методичних „секретів” фізичного виховання малюків;

СМТЗ – секція *матеріально-технічного забезпечення*: охоплює необхідне для ефективної роботи обладнання, тренажери та індивідуальний ігровий інвентар.

Мал. 1 Модель фізичного виховання та оздоровлення дітей

У третьому блоці йдеться про те, як реалізувати заплановану фізкультурно-оздоровчу роботу. Студенти знайомляться з такими новими формами роботи та їх методикою проведення, як гімнастика пробудження після нічного та денного сну, „кумедні фізкультурники”, горизонтальний пластичний балет. Самостійно розробляють та проводять на практиці у дитячих садках в різновікових групах. У розділі „Заняття як основна форма роботи з фізичної культури у дитячому садку” – традиційні підходи в плані методики та організації, а також ознайо-

влення з авторською інноваційною методологією проведення занять. Зокрема, студенти вивчають програму „Театр фізичного виховання...”, її постулати – „золоті”, формули рухового розвитку дитини, авторські педагогічні заповіді, основні критерії оцінювання заняття. Сучасні підходи в питаннях організації дітей на занятті, а також використанні матеріально-технічного забезпечення.

IV БУПР – блок *управління*: контролює діяльність усіх попередніх блоків, вносить необхідні корекції, координує фізичне виховання та оздоров-

лення дітей з іншими напрямками роботи дошкільного закладу: лікувально-профілактичним, естетичним, трудовим, екологічним, розумовим тощо. Має дві складові:

СКК - секція контролю та корекції;

ССК - секція стикування та координації.

у четвертому блоці студенти знайомляться з сучасними вимогами до організації управління фізкультурно-оздоровчим процесом у дитячому садку.

У зв'язку з тим що стан здоров'я дітей в Україні погіршився, (згідно статистичними даними, 60% дітей народжуються з різними патологіями) загост-

рилися питання корекції та реабілітації фізичного розвитку дітей. Тому в курсі методики фізичного виховання дітей дошкільного віку вивчається „Корекційний театр фізичного виховання та розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку”, де розглядаються типи рухових порушень, пригнічення нервової системи, їх симптомокомплекси, протипоказання та генеральні формули корекції або шляхи їх подолання.

Така система роботи з предмета „Методика фізичного виховання” дає змогу підготувати спеціалістів відповідно до вимог сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Єфіменко М.М.* Театр фізичного виховання і оздоровлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. – Таганрог, 2000.

2. *Єфіменко Н.Н.* Театр физического воспитания и оздоровления детей”. Рабочие материалы к авторской программе. – М., «Линка-Пресс», 1999.

3. *Бех І.Д.* Особистісно зорієнтоване виховання.: Наук.-метод., посібник. – К.: ІЗМН, 1988. – 204 с.

4. *Подмазин С.И.* Личностно - ориентированное образование: Социально-философское исследование. – Запорожье: Просвіта, 2000. – 250 с.

5. Освітні технології: Навч.-метод. Посібник. / О.М. Пехота, А.З.Кіктенко, О.М. Люмбарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.

6. *Даниленко Л.І.* Основні проблеми освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці. // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Збірник наукових праць / Ред. кол.: Л.І. Даниленко (гол. ред.) та ін. – К.: Логос, 2000. – С. 6–12.

Подано до редакції 19.10.05.

РЕЗЮМЕ

Стаття посвячена новим тенденціям в фізическом воспитании дошкольников в свете профессиональной подготовки студентов педагогиче-

ских учебных заведений I-II уровня аккредитации при изучении курса «Методика физического воспитания».

SUMMARY

The article describes some new trends in physical training of pre-schoolers in terms of professional training of students of pedagogical educational establishment

of accreditation levels I-II within the course “Methods of physical training”.